

JUDr. Štěpán Svoboda, LL.M., M.A.

Liberalizace poštovních služeb podle evropského a českého práva

(doktorská disertační práce)

(posudek oponenta)

I.

Téma práce je v naší odborné literatuře v tomto rozsahu a podrobnosti zpracování ojedinělé. Je úzce specializované, nicméně při zvolené úrovni detailnosti popisu je stále příliš široké. Autor sám si je zúžení svého záběru vědom a konstatuje, že pomíjí řadu problémových okruhů, jako je problematika národních regulátorů, licenčního řízení, soudní ochrany apod. Proti tomuto zúžení nelze mít námitky. Práce komplexní by zřejmě přesáhla normy stanovené pro disertační práce, aniž by to bylo nutné pro důkaz odborné způsobilosti autora, kterou předložený text podle mého názoru spolehlivě osvědčuje.

Autor si v úvodu práce stanovil nikoliv nenáročné cíle, které vesměs naplnil. Velkou část textu tvoří sice pasáže deskriptivně informační (právní rámec úpravy poskytování služeb veřejného zájmu a zejména služeb poštovních) a sumarizační (popisy relevantní judikatury), ale autor zaujímá i vlastní stanoviska, resp. se přiklání ke stanoviskům již publikovaným; jen mimořádný rozsah ostatních pasáží textu způsobuje, že těchto stanovisek a vlastních hodnocení se zdá být relativně opticky méně - kdyby se však z rozsáhlých popisných pasáží vypreparovala, nesporně by naplnila standard obvyklý u tohoto druhu kvalifikačních prací.

Některé cíle jsou ambicióznější než možnosti autora a jejich naplněním si nejsem jist - tak např. na str. 26 se vyslovuje záměr zhodnotit efektivnost současných právních pravidel a reálnost harmonogramu dalších liberalizačních kroků - to je téma právně sociologické a ekonomické, jež vyžaduje mj. stanovení spolehlivých kritérií hodnocení efektivnosti a korektní metodologický aparát ke zkoumání jejich realizace. Nepovšiml jsem si, že by tento krok autor podnikl. Hodnocení efektivnosti ekonomické i právní nelze nahradit intuitivními a zprostředkovanými soudy a hospodářsko- politickými deklaracemi. Doporučuji vrátit se k těmto otázkám v rámci obhajoby práce.

Z práce lze dovodit, že autor přirozeně tíhne spíše k detailním a konkrétnějším otázkám a problémům, jež ilustruje vhodně a vcelku komplexně vybranou judikaturou, nežli k zobecněním a teoretickým úvahám. Velmi rozsáhlé odvětvově specializované znalosti převládají nad teoretickou rovinou.

Z celé práce je patrné, že poštovní služby a liberalizace poštovních služeb jsou předmětem dlouhodobého autorova zájmu a systematického studijního úsilí. Faktografická orientace v tématu, vědomí ekonomicko právních souvislostí, jakož i porozumění provozně technickým specifikům odvětví jsou zcela přesvědčivé a imponující. Autor se přesvědčivě pohybuje a orientuje v kontextu „nacionalizačního“ vývoje odvětví pošt po druhé světové válce, jakož i opačného liberalizačního trendu v současnosti. Je si velmi dobře vědom rizik spojených s rušením státních monopolů zajišťujících základní strategické služby (str. 29 a násl.), a to při zásadní podřízenosti monopolních a privilegovaných podniků s vazbou na stát soutěžním pravidlům.

Pokud autor konstatuje (str. 52), že princip hospodářské soutěže zůstává vůdčím strukturálním principem společného trhu, měl by v rámci obhajoby odpovědět, zda:

- 1) i principem behaviorálním;
- 2) formální změny Evropské smlouvy prosazované francouzským prezidentem Sarkozym na lisabonské mezivládní konferenci v červnu 2007 mohou tento princip ohrozit přinejmenším přístupem aplikačních orgánů

Problém tzv. „vybírání rozinek“ (str. 68) při náhlé liberalizaci dříve zmonopolizovaných odvětví je obecnější. Bylo by podle autora řešeném rozložení liberalizace do plánovaných časově sousledných etap?

Práci jako celek charakterizuje autorův nezpochybnitelný přehled a hluboké a přesvědčivé oborové znalosti a velká „rozhleděnost“ po komunitární judikatuře; tu ovládá do detailů přístupných jen tomu, kdo právo též provozuje v praxi. V porovnání s faktografickou rovinou je v práci obsaženo méně vlastní analýzy a generalizace (teoretické reflexe).

Na druhé straně mimořádný objem faktů a znalostí, které autor soustředil, kladl též ojedinělé a vysoké nároky na jejich přehledné a čtivé ztvárnění. Těmto nárokům autor ne

zcela dostál. Prolnutí rozsáhlých popisných pasáží, komentářů a judikatury činí text obtížněji přehledný, ale o to komplexnější.

Práce je členěna až do „pedantické“ sedmé úrovně, což činí orientaci v ní paradoxně až nepřehlednou. Přitom se nedodrhuje jednotné schéma členění - srov. str. 263: d) – a,aa,; str. 259: a) - (i), (ii)...

Není mi dále např. (z hlediska čtenáře) jasné, proč se o třetí směrnici hovoří v samostatné kapitole 9, a nikoliv v přehledové kap. 6.

Jinak jsou struktura práce a metodický postup - od obecných informací o liberalizaci a ekonomických aspektů regulace poštovního monopolu přes popis situace České pošty a popis evropských předpisů a jejich odrazu v judikatuře Evropského soudního dvora až k informacím o právní úpravě poštovních služeb v ČR a k úvahám o liberalizaci poštovního trhu - obsahově zdůvodnitelné (i když si dovedu představit i bezprostřední návaznost např. kapitol 5. a 8, resp. 7 a 9).

II.

Autor se opírá o značné množství pramenů, jejichž výběr je vcelku reprezentativní a zahrnuje prameny anglicky, německy a výjimečně též česky psané.

Poznámkový aparát je mimořádně rozsáhlý (přes 1600 odkazů) a zdá se býti přesný a důkladný, což při tomto objemu nemohu samozřejmě zkontrolovat. Autorovi uniklo, že (ojediněle) nedůsledně nepoužil číslování podle aktuálního znění TFEU (srov. pozn. 192).

III.

Po formální stránce je práce připravena velmi dobře. Její členění je sice snad až hypertrofované (méně by asi bylo více), ale uznávám, že je to část autorova gusta a jeho vlastní licence.

Práce má bodově pojatý a velmi hutný závěr, soustřeďující hlavní názory a stanoviska, k nimž autor dospěl, a jenž demonstruje jeho věcnou znalost problematiky a praktický vhled do reálného fungování tzv. poštovního práva v evropském kontextu. Doporučil bych jen více zdrženlivosti při označování oněch závěrů (str. 315 – 320) za výsledky vlastního autorova vědeckého zkoumání, neboť jsou z velké části soustředěním a shrnutím závěrů a stanovisek, k nimž dospěla doktrína či judikatura, a s nimiž se autor

seznámil a použil je. Obdobně to platí pro uvedení 13 kritérií pro vymezení mezi výrobním relevantním trhem pro tradiční poštovní služby a výrobním relevantním trhem pro nové služby – na str. 173 je „vymezuje na základě svého zkoumání“, a na str. 160-161 se jen „pokouší o jejich shrnutí“.

V rámci obhajoby by bylo vhodné zdůraznit, které závěry autor pokládá za výsledky svých vlastních úvah a hodnocení. Navíc doporučuji, aby autor uvedl, jak si legislativně technicky představuje naplnit cíl (str. 319, bod xxv), aby hodnotící kritéria při zadávání veřejných zakázek kladla vedle (!) ceny důraz na kvalitu poskytování (což je navíc parametr, jenž je hodnotitelný spíše ex post). Vysvětlení a komentář by si rovněž zasloužil termín „nerovné finanční zátěže“ (str. 319, body xxii, xxvi).

Ne vždy se autor udrží v sympatické snaze o korektní, přesné a přitom nikoliv uměle „odborné“ vyjadřování a v respektu ke spisovné češtině. Některé chyby jsou důsledkem přehlédnutí (a není jich mnoho); to je v textu takového rozsahu pochopitelné a omluvitelné (str. 26 – nedokonalosti se nezlepšují, str. 134 dole – věta je vyšinutá z vazby, str. 173, 319 – kritérium je neutrum...). Autor by se však do budoucna měl vyvarovat zbytečné „odbornické“ hantýrky zneuct'ující český jazyk, který je s to označit všechny nepěkné patvary vlastními prostředky (často používaný upstream- a downstream- jako součást anglo- české složeniny, str. 68 – cream skimming, str. 74 – end-to-end služby, 175 – last mile doručení, str. 276- stand-alone atp.).

IV.

Práce je velmi detailním a zasvěceným průvodcem po ekonomicko-právní problematice služeb veřejného zájmu a jejich liberalizace se zaměřením na služby poštovní. Její autor v ní prokázal mimořádnou specializovanou erudici a hluboké znalosti českého a komunitárního práva (včetně nepostradatelného „soft law“) v potřebných souvislostech daných tématickou specializací, jakož i brilantní orientaci v příslušné evropské judikatuře, a to se smyslem především pro detailní rozbor problémů. Práci pokládám za přesvědčivý důkaz vysoké kvalifikace autora v oboru.

Autor osvědčil znalost základních metod vědecké práce v oboru a schopnost využívat je k analýze a k vyvozování vlastních závěrů a doporučení.

Práce podle mého názoru spolehlivě splňuje měřítka kladená na doktorské disertační práce.

Doporučuji ji jednoznačně k obhajobě.

V Brně, 23. 2. 2011

prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.

